

Sygn. akt III USK 239/21

POSTANOWIENIE

Dnia 4 sierpnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z odwołania G. W.

od decyzji Wojewódzkiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w
Województwie (...)

o ustalenie,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 4
sierpnia 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Okręgowego w R.
z dnia 30 stycznia 2020 r., sygn. akt IV Ua (...),

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

**2) przyznaje adwokat M. A. od Skarbu Państwa - Sądu
Okręgowego w R. kwotę 180 (sto osiemdziesiąt) złotych
powiększoną o obowiązującą stawkę podatku od towarów i usług
tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej w postępowaniu
kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w R. wyrokiem z dnia 30 stycznia 2020 r. oddalił apelację wniesioną przez odwołującego się G. W. od wyroku Sądu Rejonowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w R. z dnia 11 lutego 2019 r., oddalającego odwołanie od orzeczenia Wojewódzkiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Województwie (...) z dnia 11 kwietnia 2017 r., którym uchylono orzeczenie Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o

Niepełnosprawności w R. z dnia 25 stycznia 2017 r. w części dotyczącej ustaleń w pkt II, ustalając, że symbol przyczyny niepełnosprawności to 11-I, oraz utrzymano w mocy to orzeczenie w pozostałym zakresie, w jakim zaliczono odwołującego się do lekkiego stopnia niepełnosprawności na okres do dnia 31 stycznia 2019 r.

Odwołujący się G. W. wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 30 stycznia 2020 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 233 k.p.c., art. 299 k.p.c., art. 232 zdanie drugie k.p.c. oraz art. 285 § 2 k.p.c., a także naruszenie prawa materialnego, to jest art. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na oczywistą zasadność tego środka zaskarżenia oraz na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego.

Uzasadniając oczywistą zasadność swojej skargi kasacyjnej, skarżący stwierdził, że jest ona konsekwencją naruszenia przez Sąd Okręgowy przepisów prawa materialnego oraz procesowego powodującego wydanie krzywdzącego dla niego orzeczenia, „podając w wątpliwość poczucie obiektywnej sprawiedliwości rozstrzygnięcia”.

Występujące w sprawie, zdaniem skarżącego, istotne zagadnienie prawne polega natomiast na (potrzebie określenia?) wzajemnej relacji zapisów ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych w zakresie i kontekście wypełniania ról społecznych jako elementu uczestnictwa w życiu społecznym a wydawanymi opiniami biegłych z zakresu chorób wewnętrznych i endokrynologii, neurologii, okulistyki, psychologii, psychiatrii posiadających wiadomości specjalne z zakresu wiedzy *stricte* medycznej w każdej ze specjalności, w których brak jest opisu i odniesienia się do ograniczeń w funkcjonowaniu skarżącego i pełnieniu przez niego ról społecznych, podczas gdy z dokumentów zalegających w aktach sprawy można wywnioskować, iż jest on osobą co najwyżej zdolną do pracy w warunkach pracy chronionej, a także w kontekście definicji ustawowej niepełnosprawności - trwałej lub okresowej niezdolności do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu (pod kątem zatrudnienia miały miejsce nieudane aktywizacje

zawodowe, skarżący otrzymał status osoby wykluczonej z rynku pracy tzw. III profil w Urzędzie Pracy). Niepełnosprawność zależy bowiem głównie od istnienia ubytków funkcjonalnych, zaś diagnozy służą jedynie ustaleniu przyczyny. Biegli sądowi opiniujący w sprawie ustalali tylko diagnozy (niektóre), a pominęli ubytki i ograniczenia. W efekcie skarżący nie wie, na czym polega jego niepełnosprawność i w czym się przejawia. Ponadto odrębną kwestię stanowi wzajemna relacja między opiniami biegłych a treścią dokumentów sporządzonych przez „organy pomocy społecznej”, które kwalifikują skarżącego do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, a zostały wydane w oparciu o sytuację środowiskową oraz wywiad, z których wynika konieczność wsparcia samodzielnej egzystencji skarżącego oraz potrzeba stałej pomocy osób drugih.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie (sporządzone odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie

będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Należy także przypomnieć, że skarga jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPIUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437), jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1963r, II CZ 3/63, OSPiKA 1963 nr 11, poz. 286). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Z kolei w przypadku powoływania się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, w uzasadnieniu wniosku winno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem jednolicie wyrażanym w judykaturze, oznacza to w praktyce, że zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym

sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNAPiUS 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02 LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179), 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, czy też postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468). Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wnioski o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma bowiem podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC z 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP z 2004 nr 9, poz. 158 oraz z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda z 2004 7-8, poz. 51). Niewystarczające jest więc samo sformułowanie zagadnienia prawnego, bez przedstawienia juredycznej argumentacji służącej wykazaniu, że zagadnienie to rzeczywiście występuje i wymaga wyjaśnienia przez Sąd Najwyższy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 2008 r., I CZ 11/08, LEX nr

393883 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2010r., II UK 311/09, LEX nr 604212).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek skarżącego o przyjęcie jego skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia wyżej określonych kryteriów.

Co do sugerowanej przez niego oczywistej zasadności tego środka zaskarżenia, Sąd Najwyższy zauważa bowiem, że ta część wniosku i jej uzasadnienie ogranicza się wyłącznie do stwierdzenia, że wymieniona przesłanka przedsądu jest konsekwencją naruszenia przez Sąd drugiej instancji przepisów prawa materialnego i procesowego, które powodowało wydanie „krzywdzącego orzeczenia, podając w wątpliwość poczucie obiektywnej sprawiedliwości rozstrzygnięcia”. Twierdzeniu, że skarga jest oczywiście uzasadniona, nie towarzyszy więc jakikolwiek wywód o charakterze jurydycznym, który potwierdzałby, że zaskarżone orzeczenie zostało wydane w następstwie kwalifikowanego, to jest widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawnych.

Sąd Najwyższy stoi również na stanowisku, że w sprawie nie występuje sygnalizowane przez skarżącego istotne zagadnienie prawne. Jak wyjaśnił bowiem Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 26 lipca 2013 r., I OSK 2590/12 (LEX nr 1557228), regulacje § 14 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 857) wskazują, że ustalenie daty lub okresu powstania niepełnosprawności oraz jej stopnia, następuje w sposób sformalizowany, na podstawie określonych prawem dokumentów medycznych. Ustalenia tego dokonują zaś powiatowe i wojewódzkie zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności wymienione w art. 6 ust. 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Członkami tych zespołów mogą być przy tym jedynie te osoby, które spełniają wymagania wynikające z § 18 ust. 1 i § 21 rozporządzenia. Efektem ustaleń i ocen tych zespołów są z kolei orzeczenia, w których określa się datę lub okres powstania niepełnosprawności oraz stopień tej niepełnosprawności. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 10 czerwca 2021r. III USK 152/21 (dotychczas niepublikowanym) wyraził z kolei pogląd, zgodnie z którym kontrola prawidłowości

tych orzeczeń jest dokonywana w postępowaniu sądowym zainicjowanym odwołaniem wniesionym przez osobę ubiegającą się o ustalenie niepełnosprawności, przy czym owa kontrola odbywa się według reguł obowiązujących w postępowaniu cywilnym. Jeśli więc przedmiotem sporu w sądowym postępowaniu odwoławczym jest ocena stanu zdrowia jako przesłanki ustalenia niepełnosprawności oraz daty lub okresu jej powstania, to bez wątpienia wymaga ona wiadomości specjalnych, co powoduje, że sąd rozpoznający odwołanie powinien na podstawie art. 278 § 1 k.p.c. zasięgnąć opinii biegłych lekarzy reprezentujących właściwe specjalności medyczne. Dokonywanie takiej oceny na podstawie zeznań świadków lub przesłuchania stron nie może być natomiast uznane za miarodajne już choćby z tej przyczyny, że wspomniane zeznania świadków czy wyjaśnienia strony nie będą posiadały waloru fachowości. Dlatego dowody te nie mogą zastąpić opinii biegłych. Wypada w tym miejscu dodać, że jak słusznie zauważył jednak Sąd drugiej instancji, zgodnie z zawartą w art. 2 pkt 10 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych legalną definicją niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Podkreślana przez skarżącego w ocenianym wniosku „niezdolność do wypełniania ról społecznych” jako przesłanka niepełnosprawności jest zatem ściśle związana ze stałym lub długotrwałym naruszeniem sprawności organizmu, co powoduje, że ustalenie czy takie naruszenie występuje oraz jaki jest stopień jego nasilenia (decydujący w myśl art. 4 powołanej ustawy o stopniu niepełnosprawności) wymagać będzie wiadomości specjalnych zwłaszcza w zakresie medycyny oraz ewentualnie psychologii. Dowody z opinii biegłych sądowych reprezentujących specjalności medyczne adekwatne do schorzeń i dolegliwości występujących u skarżącego (zarówno somatycznych, jak i dotyczących sfery psychiki) oraz z opinii biegłego psychologa zostały zaś w sprawie przeprowadzone, a oceny ich miarodajności dokonały Sądy *meriti* zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów przewidzianą w art. 233 § 1 k.p.c. Ustalenia faktyczne poczynione na podstawie tej oceny sąd przy tym wiążące dla Sądu Najwyższego w postępowaniu kasacyjnym, co oznacza, że Sąd ten w przypadku poddania skargi

merytorycznemu rozpoznaniu musiałby je uwzględnić w ramach rozpatrywania zarzutu naruszenia przepisu prawa materialnego powołanego w podstawach zaskarżenia. Wynika z nich natomiast, że skarżący jest samodzielny, całkowicie zdolny do komunikowania, do samodzielnej egzystencji, niezależny od otoczenia, a stwierdzone u niego dolegliwości powodują pewną obniżoną zdolność do wykonywania pracy w porównaniu do zdolności osoby o tożsamyh kwalifikacjach zawodowych zachowującej pełną sprawność fizyczną i psychiczną, jednak nie uzasadniają uznania, że jest on zdolny do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej. Dają zatem podstawę do zaliczenia skarżącego do lekkiego stopnia niepełnosprawności. W tym miejscu wymaga też podkreślenia, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że zgodnie z art. 285 § 2 k.p.c., biegli mogą (ale już nie muszą) złożyć opinię łączną. Nie ma więc normy (przepisu) nakazującego dopuszczenie przez Sąd dowodu z opinii łącznej biegłych lekarzy w każdej sytuacji, gdy u ubezpieczonego stwierdza się więcej niż jedno schorzenie. Dlatego brak jest podstaw do formułowania ogólnej tezy, że przepisy postępowania wymagają, aby biegli - jeżeli zachodzi potrzeba zasięgnięcia opinii kilku biegłych - zawsze składali tylko jedną wspólną opinię. Przy podejmowaniu takiej decyzji należy mieć na uwadze przede wszystkim okoliczności faktyczne sprawy. Kompleksowa ocena stanu zdrowia, w zależności od okoliczności faktycznych, może, ale też wcale nie musi wymagać opinii łącznej biegłych lekarzy, bądź zasięgnięcia dodatkowej opinii tych samych biegłych (art. 286 k.p.c.), czy też zasięgnięcia opinii innego (kolejnego) biegłego lub innych biegłych (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 10 stycznia 2001 r., II UKN 170/00, LEX nr 2477492; z dnia 8 września 2015 r., I UK 430/14, LEX nr 1809930).

Końcowo Sąd Najwyższy zauważa, że lektura pisemnych motywów zaskarżonego wyroku wyraźnie wskazuje na respektowanie przez Sąd Okręgowy opisanych wyżej poglądów prawnych.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, że skarżący nie wykazał potrzeby rozpoznania jego skargi kasacyjnej. Dlatego na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a w odniesieniu do kosztów postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz z § 4 ust. 3 w związku z § 15 ust. 2 i § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w

sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu, orzekł jak w sentencji postanowienia.